

LBRIS

We know
books

NICOLAE C. BATZARIA

O MIE ȘI UNA DE NOPTI

**Minunatele povești
ale Șeherezadei**

Ediție îngrijită de Maria Anghel

Editura CARTHEMIA

București, 2026

Cuprins

Însemnări de cuvinte.....	5
Frumoasa și deșteapta Șeherezada, sau cum au luat naștere poveștile din <i>O mie și una de nopți</i>	7
Cei trei frați fericiți.....	15
Povestea lui Abdulah cel orb.....	23
Aventurile prințului Firuz	31
Prințul Timur, sau binele nu se pierde niciodată.....	41
Calul năzdrăvan.....	51
Lampa lui Aladin.....	60
Povestea cocoșatului mort.....	72
Povestea sultanului cerșetor.....	80
Povestea pescarului cu ifritul.....	90
Povestea orașului vrăjit.....	100
Împărat pentru o zi.....	109
Prințul Kamer El-Zeman și prințesa Budur	118
Surorile rele.....	128
Ali Baba și cei patruzeci de hoți.....	146
Minunata poveste a Orașului de aramă	157
Locuitorii din adâncul mării	166
Povestea norocosului Juder.....	176
Fântâna fermecată.....	186
Iamlica, regina subpământeană.....	195
Minunata poveste a regelui Beluchia.....	204
Tânărul Alișar și frumoasa Zumurud.....	212
Aventurile tânărului Hasan Al-Basri	222
Cheile sortii.....	241

Toate drepturile prezentei ediții sunt rezervate Editurii CARTHEMIA. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă sub altă formă fără acordul prealabil scris al editurii.

La editarea acestei cărți s-a folosit ediția apărută la Editura Ziarului Universul, în anul 1940. Prezenta ediție a fost revizuită în conformitate cu normele limbii literare actuale.

Redactare și corectură: Maria Anghel

DTP: Nicoleta Radu

Copertă: Tatiana Daniela Popescu

Copyright © Editura CARTHEMIA, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BATZARIA, NICOLAE

O mie și una de nopți : minunatele povești ale Șeherezadei / Nicolae C. Batzaria ; ed. îngrijită de Maria Anghel. - București : Carthemia, 2026
ISBN 978-630-6759-19-4

I. Anghel, Maria (ed.)

821.135.1

Editura CARTHEMIA

București, str. Osiris nr. 24, sector 5

Tel.: 0753.103.442

e-mail: info@carthemia.ro

www.carthemia.ro

Însemnări de cuvinte

În volumul de față sunt câteva cuvinte și nume de persoane cărora le notăm aici adevărata lor însemnare.

Cadiu înseamnă judecător.

Calif propriu-zis înseamnă „urmaș”, adică urmașul lui Mahomed, întemeietorul religiei ce-i poartă numele și socotit de mahomedani proroc. În această calitate, „califii” erau șefii religiei mahomedane. În același timp însă, erau și „sultani”, cuvânt cu înțelesul de „rege sau împărat”, având puterile regilor și împăraților. Bunăoară, Harun Al-Rașid, despre care este așa mult vorba în poveștile din *O mie și una de nopți*, avea și demnitatea de calif, și aceea de sultan.

Vizir este un titlu care se dădea unui înalt demnitar civil, asemănător, ca importanță, cu gradul militar de mareșal. Li se mai spunea „viziri” miniștrilor, pe când „Mare Vizir” era prim-ministrul.

Șeic este întrebuințat cu înțelesul de „bătrân”.

Ifrit înseamnă „duhul rău, Necuratul”.

Dinar este o monedă în valoare de aproape 50 de lei aur.

Emir înseamnă propriu-zis „comandant, acela care poruncește”. Este un titlu de noblețe, fără ca acela care-l deține să comande neapărat. Spunem cu acest prilej că „amiral” este un cuvânt arab format din „emir”, sau „amir-ul-mah”, ceea ce înseamnă „comandantul apelor” („mah” în limba arabă însemnând „apă”, iar „ul” fiind articol).

Iată acum și însemnarea câtorva nume de persoane, întâlnite în poveștile din volumul de față. Șeherezada în limba arabă se pronunță „Șahrazade” și înseamnă „Fiica orașului”, pe când numele surorii sale „Duniazade” înseamnă „Fiica lumii”.

Numele sultanului „Șahriar”, soțul Șeherezadei, înseamnă „Stăpânul orașului”, iar al sultanului „Șahzeman” înseamnă „Stăpânul timpului”.

Frumoasa și deșteapta Șeherezada, sau cum au luat naștere poveștile din

O mie și una de nopți

În vremea apusă de mult, trăia un sultan care domnea peste una dintre cele mai mari împărății dinspre soare-răsare. Împărăția aceasta se întindea până în China și peste ținuturi întregi din India, iar oști puternice și numeroase îi păzeau granițele de orice năvală a dușmanilor.

Acest sultan avea doi fii: Șahriar, cel mai mare, și Șahzeman, cel mai mic. Amândoi erau viteji fără seamăn și se iubeau mult între ei. De aceea, când tatăl lor închise ochii și muri, se înțeleseră ușor cum să împartă împărăția. Șahriar, fiind mai mare, rămase în cetatea de scaun a tatălui său și își opri pentru el partea cea mai întinsă din împărăție, pe când fratele său Șahzeman se mulțumi să domnească peste țara Samarkand dinspre părțile Persiei.

Așa s-au despărțit cei doi frați, fără să se vadă și să se întâlnească timp de douăzeci de ani de zile. În țările lor era mulțumire, liniște și belșug, deoarece amândoi domneau cu dreptate și cu duhul blândeții. Într-o bună

zi însă, sultanului Șahriar i se făcu dor de fratele său Șahzeman. Îl trimise, așadar, pe marele său sfetnic să-l poftască în împărăția și în cetatea sa de scaun.

Sultanul Șahzeman, căruia nu-i era mai puțin dor de fratele său mai mare, primi bucuros această invitație și se grăbi să pornească la drum. După ce merse o bucată, își aduse aminte că uitase ceva la palat. Se întoarse deci, dar atunci află că soția sa se făcuse vinovată de o greșeală pentru care Șahzeman socoti că nu se cuvine altă pedeapsă decât moartea. Prin urmare, trase sabia și o omorî pe loc, tăindu-i capul. După această ispravă, porni din nou la drum și ajunse cu bine la cetatea de scaun a fratelui său Șahriar, care îl primi cu nespusă dragoste și bucurie.

Șahriar însă băgă de seamă că Șahzeman stă mereu amărât, că abia se atinge de mâncare, slăbește și se ofilește văzând cu ochii. Îl întrebă așa cum un frate îl întrebă pe fratele la care ține:

– Frațiorule, ce ai, că slăbești și nu mănânci mai nimic?

– Mă doare o rană veche, se mulțumi să răspundă Șahzeman, nevrând să spună adevărata pricină a supărării ce-l mistuia.

După câteva zile, Șahriar îl chemă pe fratele său la o vânătoare, dar Șahzeman nu vru să meargă, spunând că nu se simte bine. Șahriar plecă singur la vânătoare. În lipsa lui, Șahzeman văzu întâmplător că soția fratelui său

căzuse într-o greșeală și mai mare decât greșeala săvârșită de soția sa. „Va să zică”, își vorbi el singur, „sunt femeii și mai păcătoase decât nevastă-mea”.

Gândul acesta îi alungă oarecum tristețea și făcu să i se trezească din nou pofta de mâncare. La înapoierea sa de la vânătoare, Șahriar se miră, dar și se bucură de schimbarea în bine a fratelui său. De aceea, îl întrebă:

– Spune-mi și mie, ca să mă bucur și mai mult, ce ți s-a întâmplat în lipsa mea, că nu mai ești trist și că ai poftă de mâncare.

– Dacă ți-aș spune adevărul, îi răspunse Șahzeman, n-ai să te bucuri, ci, dimpotrivă, ai să te amărăști foarte mult, așa că este mai bine să nu-ți spun nimic.

Un astfel de răspuns trezi și mai mult dorința și nerăbdarea lui Șahriar de a afla ce anume se întâmplase. Stăruie prin urmare și nu se lăsă până când, în sfârșit, Șahzeman nu i-a povestit tot ce știm că se întâmplase. Auzind acestea, Șahriar se întunecă la față și se aprinse de mânie. Totuși, fiind mai în vârstă decât fratele său și deci mai cumpănit la judecată, zise:

– Frațiorule, e mai bine să părăsim palatul și scaunele noastre împărătești și să mergem să trăim într-un loc pustiu, câte zile ne mai sunt hărăzite.

Șahzeman consimți și amândoi plecară de la palat. Umblară multe zile și săptămâni, până când, într-o zi, pe înserate nimeriră într-un loc pustiu la marginea unui râu,

unde hotărâra să întindă cortul și să trăiască o viață de pustnici.

Dar așa a fost să fie, ca și în pustiul acela să întâlnească o femeie care greșise și păcătuisese mai rău decât soțiile lor. Întâlnirea cu această femeie i-a făcut să-și schimbe gândul de a trăi în pustiu.

– Să ne întoarcem, zise Șahriar, în împărățiile noastre și să ne trăim și de acum încolo viața noastră de sultani.

Despărțindu-se, s-au dus fiecare în împărăția sa. Povestea nu ne spune ce a mai făcut și cât a mai trăit Șahzeman. Știm însă ce a făcut fratele său Șahriar.

După ce s-a întors la cetatea sa de scaun, a tăiat îndată capul nevestei sale, precum și capetele roabelor și robilor care o slujeau. Apoi, clocotind de ură, jură să se răzbune pe toate femeile pentru greșeala săvârșită de soția sa. Răzbunarea lui Șahriar a fost cu adevărat groaznică, așa cum se va vedea în cele ce urmează.

S-a căsătorit din nou, dar în dimineața zilei de după căsătorie, a poruncit ca miresei, care nu se făcuse vinovată cu nimic, să i se taie capul. În aceeași zi se căsătorii iarăși, dar și noua mireasă avu o soartă la fel: în dimineața zilei următoare i s-a tăiat capul. A luat o a treia, dar nici aceasta n-a avut o soartă mai bună.

Și așa, în fiecare zi cădeau sub securea călăului capetele celor mai frumoase fete din împărăție, ca jertfă nevinovată a setei de răzbunare a sultanului Șahriar.

Frumoasa și deșteapta Șeherezada...

Așa a făcut el trei ani de zile. Poporul începuse să murmure și să fugă în lume cu fetele. A venit, așadar, o vreme când în oraș nu mai rămăsese nicio fată cu vârsta de măritat. Însă Șahriar îl chemă pe Marele Vizir, adică pe primul său sfetnic, și îi porunci ca negreșit să-i găsească o fată pe care să o ia în căsătorie.

Marele Vizir avea două fete, amândouă frumoase: pe Șeherezada, care era mai mare, și pe Duniazade, care era mai mică. Pe lângă frumusețe, Șeherezada trecea cu drept cuvânt drept fata cea mai inteligentă și mai citită din întreaga împărăție. Citise viețile tuturor sultanilor și povești fără număr de la mai multe popoare. Avea acasă la ea vreo mie de cărți cu astfel de povești.

Când văzu că tatăl ei se întoarce acasă întunecat la față, ea îl întrebă pricina pentru care este amărât și necăjit, iar Marele Vizir îi povesti ce-i poruncise sultanul. Atunci Șeherezada zise că dorește și ea să fie soția sultanului Șahriar. La vorba aceasta, tatăl ei se îngrozi și îi răspunse:

– Nenorocito! Asta înseamnă să mergi la moarte sigură!

Însă Șeherezada nu se sperie, ci stăruie în hotărârea ei. Credea că, datorită deșteptăciunii și a celorlalte însușiri prețioase, va izbuti să pună capăt furiei sultanului și, în felul acesta, să scape de la moarte atâtea nenorocite cărora urma să le vină rândul.

Văzând că toate stăruințele sunt zadarnice, Marele Vizir, cu inima zdrobită de durere, împărtăși sultanului dorința Șeherezadei.

– Să fie așa cum dorește fiica ta! răspunse sultanul Șahriar. Dar să nu-și închipuie că am să mă port altfel cu ea. A doua zi după căsătorie i se va tăia și ei capul.

Șeherezada nu se sperie de acest răspuns al sultanului. Însotită de tatăl ei, merse la palat și în aceeași zi se realiză căsătoria ei cu sultanul Șahriar.

După cum era obiceiul pământului, seara, sultanul trebuia să ia prima masă de nuntă numai cu soția sa. Însă Șeherezada se rugă de el zicându-i:

– Nu-mi da oare voie Măria Ta să o chem și pe sora mea mai mică, Duniazade? Fiindcă a rămas singură acasă, stă amărâtă și plânge.

– Să vină la masă și sora ta! se învoi sultanul, care trimise două slave să o aducă pe Duniazade.

Spunem aici că, pentru o pricină care se va vedea numaidecât, Șeherezada se înțelese de mai înainte cu sora sa Duniazade să o cheme.

Și așa, sultanul a stat la masă cu cele două surori. După masă, Duniazade îi zise Șeherezadei:

– Surioaro, n-ai vrea să ne spui una dintre poveștile tale frumoase?

Șeherezada răspunse:

– Aș spune, dacă îi face plăcere Măriei Sale stăpânului nostru.

Sultanul consimți. Șeherezada începu atunci să spună o poveste. Frumoasă era povestea, dar mult mai frumos era felul ei de a povesti, și nespuse de dulce era graiul ce părea un cântec îngeresc. Sultanul ascultă ca vrăjit, iar orele care treceau i se păreau minute. Când Șeherezada isprăvi povestea, el i-a cerut să mai spună una.

Șeherezada a început o nouă poveste, dar n-a putut-o isprăvi fiindcă se iviseră zorii zilei. Ceva mai mult. Se opri tocmai la locul de unde povestea devenea mai interesantă și mai atrăgătoare.

Cu toate că se apropia ora la care trebuia să i se taie și ei capul, sultanul își zise: „Nu o trimit astăzi la moarte. O las să trăiască până mâine, pentru ca diseară să pot afla sfârșitul poveștii”.

Seara următoare, Șeherezada, fericită și încurajată de hotărârea sultanului, spuse sfârșitul poveștii, dar, la rugămintea surorii sale Duniazade, începu una nouă, pe care o duse până la jumătate, atunci când zorii zilei se iviră din nou. Știuse să se oprească tocmai atunci când dorința și curiozitatea sultanului de a afla urmarea se aprinseseră mai tare. Iarăși amână el cu o zi osândirea la moarte a deșteptei Șeherezada.

Așa a mers zi după zi și seară după seară. Au trecut săptămâni, au trecut luni, până când Șeherezada a izbutit să țină vie și atâțată curiozitatea sultanului Șahriar timp de o mie și una de nopți. Se oprea la răsăritul soarelui în

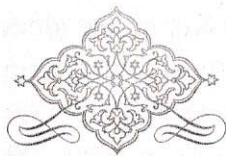
partea cea mai interesantă a poveștii, apoi continua în seara următoare.

La sfârșitul celor o mie și una de nopți, sultanul nu numai că nu o osândi la moarte, ci îi jură credință și trăi cu ea fericit până la sfârșitul vieții sale.

Cât despre Duniyazade, ea se căsători cu sultanul Șahzeman, fratele mai mic al sultanului Șahriar.

Iată care este istoria minunatelor povești, cunoscute sub numele de O mie și una de nopți. Din porunca sultanului, au fost scrise și din gură în gură au ajuns la toate țările și popoarele.

În volumul de față, redăm câteva dintre aceste povești, prelucrate anume pentru copii și tineret.

Cei trei frați fericiți

Un sultan puternic și bogat din India avea trei fii, dintre care cel mai mare era în vârstă de douăzeci de ani, al doilea în vârstă de optsprezece ani, iar al treilea în vârstă de șaisprezece ani. Ei se numeau Barak, Sabur și Rihan și trăiau în cea mai bună înțelegere frățească.

Într-una dintre zile, tatăl lor, sultanul, le zise:

– E vremea să mergeți și să cunoașteți lumea și pământul. Vă sfătuiesc, așadar, să plecați la drum. Ba chiar doresc să mergeți și să-l vizitați pe prietenul meu, împăratul Persiei, la Curtea căruia veți avea prilejul să învățați multe lucruri de folos. Iar dacă vreunui dintre voi i-ar plăcea fiica împăratului, m-ar bucura mult să-mi fie noră.

După câteva zile, cei trei frați porniră la drum și după o călătorie de multe săptămâni, sosiră cu bine în capitala Persiei, unde fură primiți și găzduiți cu toată prietenia de împăratul persan. Acolo o văzură și o cunoscură pe fiica împăratului, pe prințesa Selma cea neîntrecută în frumusețe. Le plăcu la tustrei deopotrivă. Cât despre ea,